List 52 **NOVICE** Tečaj LVIII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 28. decembra 1900.

Vabilo na naročbo „Novic“.

Leto se bliža svojemu koncu, in bliža se čas, da se bodo čitatelji zopet morali odločiti, kake liste naj si naroče za bodoče leto. Ker se je zadnji čas slovensko časopisje možno pomnožilo, ni to več lahka stvar.

„Novicam“ ni treba razvijati svojega programa, ker je že dovolj znan. Njih program je znani stari slovenski program, katerega so se držali dr. Bleiweis, dr. Costa, dr. Toman in Svetec, katerega zastopnik je sedaj dež. odbornik ces. svetnik Murnik in kateremu so „Novice“ bile zveste v najtežavnejših časih. Hodile bodo nekako srednjo pot in boja ne bodo iskale, a vender odločno branile slovensko narodno stališče proti vsakemur.

Poganjale se bodo odkritosrčno za najširšo z neposredno volilno pravico, kakor so se dosedaj najdoslednejše izmej vseh slovenskih listov, ker so prepričane, da bodo postavodajni zastopi tem bolje izražali pravo mnenje naroda, čim bolje bo vsem stanovom omogočeno, izražali ob volitvah svoje mnenje.

Smatrale bodo za svojo nalogo, zagovarjati koristi srednjih in nižjih stanov. Posebno pozornost bodo obračale na koristi našega kmeta in doslej popolnoma zapuščenega obrtnika. Ta dva stanova sta stebra našega naroda. Posebno kmet nima pri nobenem narodu tacega pomena kakor pri našem. Naš kmet ni samo tisti, ki druge stanove preskrbuje z živežem, temveč najboljši možje našega naroda so se rodili v kmetskih hišah, naši najboljši pisatelji, učenjaki, politiki so največ iz kmetskih hiš, tako da lahko rečemo, da je kmet rešil našo narodnost.

V mestih je pa najvažnejši obrtni stan. To je jedini nezavisni stan, na katerega se moremo Slovenci zanašati, zato je pa dolžnost slovenskih politikov in časopisov, da ne pozabljajo koristi tega stanu. Slovenski obrtniki nimajo doslej svojega strokovnega lista. Z ozirom na to in po inicijativi gosp. ces. svetnika Murnika, ki nadzoruje list, posvečevale bodo „Novice“ v prihodnje posebno pozornost obrtnikom in obrtniškim zadevam in pričakujejo, da se jih obrtniki tesno oklenejo.

„Novice“ bodo v novem letu v jedrnatih in stvarnih člankih pojasnjevale vsa politična vprašanja. Posebno pozornost bodo obračale kakor dosedaj slovenskim in slovanskim vprašanjem. Poganjale se bodo z isto odločnostjo za narodno jednakopravnost in narodne pravice avstrijskih Slovanov, kot so se vedno v njih polstoletnem obstanku.

Skrbele bodo pa tudi za pouk kmeta in obrtnika. Pri tem mislijo posebno pozornost obračati novim iznajdbam ter so si pridobile več izvrstnih sotrudnikov. V poučnem in zabavnem delu bodo skrbele za primerno poučno in zabavno gradivo.

Splošno se bodo „Novice“ trudile v novem letu vsestranski zadovoljiti svoje čitatelje, do katerih se obračajo s prošnjo, da jim ostanejo zvesti v novem letu in še kaj novih naročnikov pridobe.

Dolžnost je pa, da izrekamo koncem leta tudi zahvalo vsem sotrudnikom in jih prosimo, naj nam ne odreko svoje pomoči v novem letu. Posebno bi nam bilo ustreženo s kratkimi poročili o dogodkih po Slovenskem, kar se lahko sporoči na dopisnici.

Izhajale bodo „Novice“ v dosedanji obliki in obsegu tudi v novem letu. Cena jim bode: za ljubljanske naročnike v tiskarni prejemane: za celo leto 6 kron (3 gld.), za pol leta 3 krone (1 gld. 50 kr.) in za četrt leta 1 krono 50 vin. (75 kr.). Po pošti prejemane za celo leto 7 kron (3 gld. 50 kr.), za pol leta 3 krone (1 gld. 50 kr.) in za četrt leta 1 krono 80 vin. (90 kr.). Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača za celo leto 80 vin. (40 kr.). Naročnino se pošilja: **Blasnikovi tiskarni v Ljubljani.**

Politični oddelek.

Ob novem letu.

K znamenju domačega boja prestopi slovenski narod v novo stoletje, ki lahko postane zanj tudi zadnje, zakaj če je preteklost žalostna in polna gorja, je prihodnost temna in nam obeta le zlo.

Ne slepimo sami sebe. Nemški nacionalizem je za nas smrtna nevarnost. Nemci so nas stoletja zatirali, ali v splošno raznarodenje niso imeli potrebnih moči. V vsem javnem življenju je vladala sicer samo nemščina, toda v zasebno življenje ni segla, in zato se je slovenski narod ohranil do današnjih dni.

Zdaj pa so življenske razmere vse drugačne, kakor so bile nekdaj. Če zmaga danes nemški nacionalizem in se drže z vso silo nas, smo izgubljeni, zakaj dandanes, ko je gospodarsko življenje mogočno razvito, ko ima država šolo v rokah in vpliv veliko večji, kakor je bil nekdaj, bi slovenski narod niti dvajset let ne mogel uspešno kljubovati, ako bi se država postavila v službo nemškega nacionalizma, še manj pa bi mogel naš narod kljubovati, če bi se izpolnilo to, za čemur strmi danes velik del nemškega naroda, če bi namreč Cislitvanska pripadla v katerikoli državnopravni obliki Nemčiji.

Tej nevarnosti, ki preti našemu narodu, bi se mogli upreti k večjemu, če bi se vsi zjedinili na izključno narodnem temelju, če bi zopet postal narodnostni princip za nas jedino vodilno načelo. V tem slučaju bi morda zamogli kljubovati nemškemu pritisku, bi morda ubranili svojo narodnost, ker bi v tem slučaju bila kolektivna sila slovenskega naroda koncentrirana na jeden sam smoter.

Toda v to ni dosti upanja. V nas so elementi, katerim je narodnost le plašč, kadar ravno potreba nanese, da se ljudi nekoliko zmoti, sicer pa je narodnost tem elementom deveta briga. To kaže posebno drastično državnozborska kandidatura v dolenjskih mestih, kjer kandidira stranka, ki se imenuje katoliško-narodna, moža po rojstvu in mišljenju Nemca.

Naš razpor se bo zrcalil v prihodnje tudi v državnem zboru. Doslej so bili vsi slovenski in hrvatski poslanci združeni v jednem klubu. Odslej to ne bo več. Poslanci narodne stranke so sicer pripravljeni, vstopiti v skupen klub, če se isti postavi na strogo narodno podlago, toda katoliško-narodna stranka neče privoliti, da bi bil skupni klub strogo naroden, neče privoliti, da bi bili v druzih zadevah poslanci prosti ter bi v teh druzih zadevah postopali po svojem poepričanju. Katoliško-narodna stranka zahteva, da mora biti skupni klub zasnovan na klerikalnem programu, in s tem je v naprej razbila skupni klub.

V prihodnjem državnem zboru torej slovanski poslanci ne bodo sedeli v jednem klubu, nego bodo ločeni v dva kluba. Posledica tega bo, da pride tudi v državnem zboru do boja mej slovenskimi poslanci s Kranjske, da se bodo kranjske slovenske zadeve tudi v državnem zboru pretresale, in da bodo slovenski poslanci drugi proti drugim nastopali v obrambo svojih načel.

Posledice tega so jasne kakor beli dan. Prvi jih bodo čutili izven kranjski Slovenci. Če se ti združijo v skupnem klubu s katoliško-narodnimi poslanci iz Kranjske, primorani bodo, podpirati jih več ali manj tudi v boju proti poslancem napredne-narodne stranke. S tem zapuste hoté ali nehoté stališče neutralnosti, ki so je doslej zavzemali glede kranjskih zadev in izzovejo proti sebi boj. Razmere na Štajerskem so že danes zelo napete, tudi v Istri ni več vse tako, kakor je bilo, ako se pa ti poslanci zdaj še pridružijo tej ali oni skupini, je boj neizogiben.

Naj se nam ne govori, da bodo izvenkranjski poslanci ohranili tudi v prihodnje svojo nevtralnost. Že s tem dejstvom, da se pridružijo bodisi liberalnim ali klerikalnim poslancem, stopijo v boj proti drugi frakciji. Denimo, kar je verjetno, da se pridružijo ti poslanci katoliško-narodnim zastopnikom. S tem so obsodili program napredno-narodnih poslancev in s tem so ojačili stališče katoliško-narodne stranke take, da jih mora napredno-narodna stranka smatrati za njene sovražnike. Izvenkranjski Slovenci prisilijo s tem napredno-narodno stranko, da začne izpodbijati stališče svojih parlamentarnih nasprotnikov, vsled česar se brez dvoma kranjski boj takoj zanese na Štajersko in v Istro, toliko laglje, ker so raz-

mere v teh dveh deželah močno zavožene, in je boj proti dosedanjim voditeljem.

Tej nevarnosti se da samo na ta način v okom priti, če zastavijo izvenkranjski Slovenci in Hrvatje vse moči v to, da se doseže pod skupen klub na izključno narodni podlagi, v kateri klub bi lahko vstopili vsi poslanci, ki so dobre volje. V takem klubu bi imeli katoliško-narodni poslanci popolno svobodo, da zastopajo svoj politični in verski program, kakor bi imeli napredni poslanci vso svobodo, da zastopajo svoja načela, jednotno pa bi postopali v strogo narodnih zadevah. Mej kranjskimi poslanci obstoječe nasprotje bi v tem slučaju gotovo ne dobilo tako ostrega izraza, kakor če bi bili ločeni v posebne klube, ker občevanje v jednem klubu vedno sili, da se varujejo neke forme, na katere v slučaju ločitve po klubih ni misliti.

Zunajkranjski Slovenci zatrjujejo pogostoma, da hočejo biti glede kranjskih razmer neotralni, in doslej ni o tem nihče dvomil, ker so v tem smislu tudi dejanski postopali. Kako bo v prihodnje, to se pokaže pri sestavljanju skupnega kluba.

Deželni zbor kranjski.

II. seja dne 21. decembra.

V tej seji je imela priti najprej na vrsto vladna predloga o dokladi k državni žganjarini. Predno se je začela razprava, pa je deželni predsednik baron Hein svojo predlogo umaknil, ker je vsled odklonitve tega predloga v dež. zboru dalmatinskem postala vsa zadeva brezpredmetna.

Deželni zbor je na to po predlogu poslanca Luckmanna sprejel resolucijo, v kateri je rečeno, da deželni zbor odobrava vladni namen in da bi bil načrt pod gotovimi pogoji odobril.

Po poročilu posl. Hribarja se je potem sklenilo pobirati prihodnje leto tiste doklade, kakor lani, dokler se ne odobri definitivni proračun.

V tajni seji je bil potem kontrolor prisilne delavnice ljubljanske Albin Peternel, imenovan oskrbnikom ad personam in uvrščen v I. plačilni razred, njegova prošnja za umirovljenje pa se je odstopila dež. odboru.

Naposled so bili — zopet v javni seji — voljeni v deželni šolski svet iz kurije veleposestva baron Schwegel, iz kurije mest in trgov Višnikar in iz kurije kmetskih občin Povše, na kar se je zasedanje dež. zbora odgodilo.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Splošna sodba je, da je položaj Körberjevega ministrstva postal prav neugoden. Trdi se, da je Körber z vso gotovostjo računal, da se zdrobi poljski klub. To upanje se ni izpolnilo. Poljski klub ni pri volitvah ničesar izgubil, nego še nekaj pridobil tako, da bo zdaj najmočnejši klub v državnem zboru. Ako bi se poljski klub zopet združil s Čehi, bi vlada morala odstopiti. Mogoče je pa tudi, da se poljski klub ohrani popolno prostost, kar bi pomenilo toliko, kakor približanje k nemškim strankam, v katerem slučaju bi bila Körberjeva situvacija vsaj za nekaj časa utrjena.

Državni zbor bo sklican, kakor poročajo brzojavke z Dunaja, koncem januvarja l. 1901. Imenuje se dan 29.

Volilni oklic mladočeške stranke. — Izvrševalni odbor mladočeške stranke za Češko, Moravsko in Šlezijo je že izdal volilni proglas. Napoveduje boj proti nemški „Gemeinbürgschaft“, ne govori pa ničesar o tem, da-li bodo Čehi nadaljevali z obstrukcijo. V prvem delu podaja proglas nekoliko pogleda v milinost, začenši z jezikovnimi naredbami in nemško obstrukcijo, ki je hotela udušiti naravni razvoj slovanskih narodov ter ustanoviti hegemonijo jednega naroda. Ta polovica države naj bi postala druga nemška država. To je bil vzrok, da se je začela češka obstrukcija. Onih, ki zahtevajo nemški državni jezik in nekako priklopljenje Nemčiji, ne vodi nikaka državna ideja, kajti to je nezdružljivo s suvereniteto avstrijske monarhije. Državna avtoriteta se je uklonila pred diktatom nemškega pritiska. V tem je bistvo bojev zadnjih let. To vspodbuja Nemce, da menijo, da je prišel čas, ko se morejo usiliti trajno za gospodarje češkega naroda in potisniti jezik češki na podrejeno stopinjo. V očigled tem notranjepolitiškim razmeram ne ostaja druzega, nego da se na taka prizadevanja da odgovor, poln moči in odločnosti. Proglas izjavlja, da bodo Mladočehi z vsemi sredstvi, z vso močjo, z vso previdnostjo, s pošteno vestjo in vročo ljubeznijo branili državno pravo češkega naroda, jednotnost in nerazdeljivost domovine in jednakost češkega jezika. Nikoli ne dopuste, da bi se v državi uvel tak red, ki bi bil v nasprotju z mislijo in važnostjo češkega naroda. Proti temu hočejo uporabiti vsako primerno sredstvo, da preprečijo, da bi slovanske manjšine prišle pod nemško nasilno nadvladje. Proti centralizmu se bočejo bojevati tako dolgo, dokler ne bo ta boj kronan s popolno zmago. Skrbeti hočejo za kulturno in gospodarsko povzdigo vseh slojev naroda. Voditi se bodo dajali le od pravice, časti in interesov češkega naroda. Sicer pa pozdravijo trenotek, ki prinese odstranjenje nesrečnih ustavnih in jezikovnih bojev in bodo vsikdar radi sodelovali v ta namen. Zavedajoči se pa važnosti in kulturelne zrelosti češkega naroda, ne podajo nikdar svoje roke za poskuse, ki bi pomenjali ponižanje ali oškodovanje naroda. V zaključku pozivlje proglas volilce na složnost.

Državnozborske volitve. — V Dalmaciji je bilo minoli četrtek po kompromisu izvoljenih 6 kandidatov, in sicer: Ferri, Perić, Biankini, Vujatović, Kvekvić in Ivčević. — V Galiciji je bilo izvoljenih minolo sredo 10 udov poljskega kluba, med njimi minister Piętak in dva demokrata.

V tirolskem deželnem zboru so sprejeli predlog, po katerem pride v prihodnjem zasedanju na razgovor avtonomija Lahov v Tridentu. Prirejajo se shodi, na katerih se hvali energija laških poslancev ter odobrava njihovo obstrukcijsko početje. Laški deželni poslanci v Trstu so tudi čutili potrebo, pozdraviti obstrukcijo Lahov v deželnem zboru v Inomostu. Poslali so jim brzojavno pozdrav in priznanje na obstrukciji.

V tržaškem deželnem zboru skrbe Lahi vedno za kako izvanrednost. To pot so se bili spravili na c. kr. redarstvo, ker isto namreč ni pripustilo demonstrativnega pogreba umrlega Garibaldinca Pagana, ki se je bojeval proti Avstriji, a slednjič le rad živel v Trstu, kjer si je služil kruh. Pagana so vzdigovali v deveta nebesa, redarstvo pa pehali v pekel, in govorili so o tem kar po vrsti razni govorniki, da je imela galerija toliko več priložnosti, ploskati in ogrevati si italijansko srce. Vladni zastopnik je mirno vse to poslušal, edino to je vedel konečno povedati, da izraževanje sočustvovanja pokojnikom ne spada v delokrog deželnega zbora. Taki prizori so mogoči edino le v Trstu! — V prvi seji se je bil oglasil

*

dr. Rybař pri poročilu o vladinem predlogu za uravnavo zemljiške knjige, rekoč, da obžaluje, da ne pride do potrebne reforme. Italijani pa je nočejo, ker se boje v zemljiški knjigi slovenskega znaka.

Francija. — Komora je sprejela 18 t. m. v petih zaporednih sejah s 156 glasovi proti dvema skupni načrt o pomiloščenju; isto obsega čine, ki so v zvezi z afero Dreyfus, nadalje zločine, ki so se zgodili na shodih, ter izgrede l. 1897. in 1898 v Alžiru. Toliko sej so povzročili nacijonalisti, ki so obstruiral s tem, da so zahtevali vsa glasovanja po imenih ter hoteli, da se pomilosti tudi take osebe, ki jih je obsodilo državno sodišče.

Vojna v južni Afriki. — V Pariz je dospel iz južne Afrike neki angleški stotnik, ki se je izrazil proti nekemu dopisniku o angleškem načinu vojskovanja zelo neugodno. Angleži, pravi, imajo v južni Afriki do 300.000 mož, toda od teh se vojskuje samo blizu 20.000. Vojska se ne konča še tako kmalu iz razloga, ker dobivajo višji angležki častniki v vojskinem času potrojeno, drugi pa podvojeno plačo. Pešci imajo vsak dan po 5. konjeniki pa po 8 frankov plače. Ker so te plače zelo lepe, je naravno, da niso ne vojaki, ne častniki za to, da se vojna hitro skonča. Angležki vojaki, nadaljuje lord, so zelo previdni. Na petnajst mož, ki ne gredo v boj, je gotovo pet častnikov, da vzdržujejo ljudi v ognju. Buri so taktiko spremenili in vporabljajo vse svoje moči v zaplembo angležkih provijantnih oddelkov. — Buri zadnji čas močno napredujejo Prodrli so v Kaplandijo, kjer se jim je pridružilo mnogo tisoč Holandcev. Angleži so v strahu in hočejo poslati na bojišče še 40 000 mož.

V južni Ameriki. — Iz Washingtona poročajo, da je prišlo med vladnimi četami v Kolumbiji in med ustaši pri Girardo Pointi na Magdalenski reki do velike bitke, ki je končala z zmago vladnih čet. 600 ustašev je baje ubitih, mnogo ranjenih.

Obrtnija.

Podržavljenje premogovnikov.

V dunajskem občinskem svetu so krščanski socialci, ki imajo navado, slepili nerazsodno množico s praznimi frazami, sklenili prositi vlado, naj podržavi premogovnike. O tem obvestili so tudi občinski svet ljubljanski s pozivom, da se tej akciji pridruži. Občinski svet ljubljanski — v katerem je to zadevo tudi občinski svetnik Prosenc samostojno spravil v razgovor — pa, ker ne mara prazne slame mlatiti — ni bil tega mnenja. Pač pa je sklenil, poslati vladi prošnjo, naj se posluži vseh sredstev, ki so jej na razpolago, da se uspešno upre podraženju premoga.

Pameten človek bi mislil, da je občinski svet, uvažujoč, kaj je mogoče in kaj ni mogoče, čisto prav ravnal. Vlada, ki prošnji dunajskega občinskega sveta ustreči ne bode mogla, ustreže prav lahko prošnji ljubljanskega občinskega sveta. In zato vender gre, da se podraževanju premoga že sedaj v okom pride. Pri tem pa je občinski svet ljubljanski vodila tudi misel, da ni razumno, vladi dajati v roke monopola glede predmeta, ki je za vsakdanjo potrebo tolicega pomena, ker bi ta monopol, pri nepostanem stikanju pri novih obdačevalnih virih utegnila zlorabiti na škodo prebivalstva, kakor zlorablja monopol s soljo in s tobakom.

Nekateri listi so radi rečenega sklepa na prav nelep način padli po občinskem svetu ljubljanskem. Da razsodno občinstvo spozna, kako podel je ta napad in kako tehtni so razlogi, ki so vodili občinski svet pri njegovih sklepih, podajamo tu najvažnejše odlomke iz dotičnih županovih poročil.

Pod št. 32 816 pisal je župan dne 5. oktobra t. l. personalnemu in pravnemu odseku med ostalim:

„Da bi mestna občina ljubljanska poprijela inicijativo za skupno akcijo vseh mest z lastnim statutom v prilog monopolizovanju premogovih rudnikov ne zdi se mi za to primerno, ker spada Ljubljana med tista mesta, ki so vsled podraženja premoga primeroma še najmanje zadeta. Inicijativa v tej zadevi bi torej šla kakemu mestu, čigar prebivalstvo je odkazano na izključno kurjavo s premogom.

Ne glede na to, zdi se mi pa poprijemanje inicijative za zahtevo, da se monopolizujejo vsi premogovi rudniki, tudi za to neprimerno in celo nevarno, ker ni gotovo, da bi se taki akciji pridružila vsa mesta z lastnim štatutom, in ker je vedno mučno za onega, ki je inicijativo poprijel, ako vidi, da se dviga upor proti nameravani akciji. Mogoče je namreč, da zmagajo semtertje privatnopravni pomisleki, ker se ne da tajiti, da je sedanja zahteva po monopolizovanju premogovih rudnikov nastala pred vsem v krogih, ki perhorescirajo vsako privatno posest, in ki so mnenja, da sreča človeštva šele tedaj popolna postane, kadar zavlada državni komunizem.

Monopolizovanje je pa tudi dvorezen nož. Država namreč monopol lahko porabi zato, da že s samo določitvijo cen pobira ogromne posredne davke. Vsaj to na priliko v naši državi vidimo pri soli in tobaku, kar bi gotovo oboje dobivali ceneje, ko bi veljala zanje prosta kupčija“.

V svojem poročilu pod št. 40.085 z dne 26. novembra t. l., s katarim je župan predložil personalno-pravnemu odseku pripis dunajskega magistrata, pa pravi župan:

„Da bi se mestna občina ljubljanska pridružila v tem dopisu navedeni akciji dunajskega občinskega sveta, ne morem priporočiti. V tej zadevi sklicujem se pred vsem na svoje poročilo do personalnega in pravnega odseka št. 32.816 z dne 5. oktobra t. l. ter vzdržujem v polnem obsegu vse ondi navedene pomisleke. Dodati mi je še, da bi podržavljenje premogovnikov že zaradi tega bilo težko izvedljivo, ker bi to stalo ogromne svote denarja, in da bi odkupna pogajanja jako ovirala okolščina, da so rudniki objekti, katerih cenitev je skrajno težavna ako ne nemogoča. Sekvestrija, za kakoršno se v drugi vrsti pogajanja občinski svet dunajski, po mojem mnenji s pravnega stališča nikakor ni opravičljiva in bi pomenila le nasilstvo države proti privatni lasti.

Kar se konečno tiče eventuvalne zahteve dunajskega občinskega sveta, da bi se podržavilo veletržtvo s pre-

mogom, bi tako podržavljenje po mojem mnenji ne imelo prav nikacega pomena, dokler se ob jednem ne podržavijo tudi premogovniki, kajti sicer bi pri veletrštvu država sama — če bi ne hotela prodajati v svojo škodo — morala se držati cen, po katerih bi od rudniških lastnikov premog dobivala.

Kmetijstvo.

Pletarska vrba in njena vzgoja.

Lani in letos se je cena vrbovega protja visoko povzdignila (za 40 %). in to vsled izvažanja sadja, ker so se vse zaloge sadnih košaric izpraznile. Ako bo letos zopet za sadje rodovitno leto, bo povpraševanje po protji za koške še večje, in zato naj se, kdor ima za protnik pripraven prostor, poprime protjarstva.

Za napravo protnika sposobna je kamenita, peščena zemlja, posebno močvirnati bregovi ribnikov in potokov, nerodovitne vodne struge, polje, nesposobno za obdelovanje, katero večkrat voda zataplja itd. Protje kljubuje vsem nezgodam vremenskim (tudi po toči se rane zacelijo), vzdrži se dalje časa pod vodo, prenese tudi mraz in sušo.

Protnik enkrat napravljen vzdrži mnogo let (10 do 15) in ne zahteva dosti stroškov in oskrbovanja. Skrbeti je le, da ga za časa rasti živina ne objeda, da ga plevel zlasti slak, ne zatare in da se vsaj enkrat na spomlad okoplje. Protje da že prvo leto majhen pridelek, a ne sme se preje rezati nego začetkom vinotoka in to blizu zemlje.

Protje se more saditi tudi na zimo in če ni zmrznjeno celo po zimi — da se prihrani spomladanski čas — glavni čas zs to opravilo je pa vender le spomlad do polovice malega travna. Ako hranimo sadike na prostem, ne smejo biti na vetru in brez vlažnega peska, sicer hitro zasahnejo, če pa jih hranimo v kleti, le-ta ne sme biti pretopla.

Zato je najbolje, saditi protja od srede svečana do srede malega travna. Pravilo pri tem bodi: Ne saditi protja preveč na redko, sicer brzo požene vmes trava; če pa je protje gosto, zraste mnogo višje in naraste za toliko, kolikor ga le moreta zemlja in zrak prehraniti; plevel in drugi nebodigatreba se zamori in pogine. Najbolje je saditi sadike po 35 *cm* dolge, na debelosti ni nič ležeče; tu namreč odločuje popkovje in ne les.

Ako je zemlja rahla — bodisi razorana ali razpokana in uravnana — se zamorejo sadike v zemljo kar vtikati, najbolje v vrste, 40 *cm* oddaljene druga od druge, posamezne sadike pa naj bodo oddaljene med seboj 10 do 15 *cm*; vtikajo se pa šibice tako, da ležé po strani v smeri vodnega toka, da se ne more v slučaju preplavljenja trava in slama nabirati na njih, puste pa se jim 2 do 3 očesca od dna zemlje. Ako se zemlja ne more zorati ali prekopati, naj se izkopljejo mali jarčki, v katere se polagajo mladike, zasipajo se z zemljo in dobro poteptajo. Paziti pa je pri sajenju, da ne obrnemo sadik s popki navzdol.

Protja za košarice je več vrst; za nasajo se priporočajo posebno sledeče preskušene in rodovitne vrste:

1. Vrba uralska, z belim lesom, kadar usahne je skorja zeleno-oljčne barve.

2. Vrba mandljevka z rumenim ličjem in lesom ter žemljeve barve.

3. Vrba zelenka, z zelenkasto skorjo, bolj ali manj na sivo cikajočo; les je lepo rožnato nadahnjen.

4. Konopljenka z rumeno skorjo in mehkim, bledo rožnatim lesom. Ta vrsta je zavoljo mehke skorje in lesa najbolj izpostavljena raznemu mrčesju.

5. Vrba kaspiška ima skorjo temnorudečo do češljevo-modro; ako se pusti stati drugo leto, pokrije se skorja z belo slâno, in pretje se zdi, kakor bi bilo z apnom pobeljeno. Ta vrsta da, kar se tiče množine sicer najmanjši pridelek, a protje zraste silno krepko in visoko ter se rabi za razne potrebe. V pesku raste močneje, pa biti mora gosto sajena. Sadi se zlasti zavoljo protja, s katerim se zaljšajo razni pletarski izdelki.

Poučni in zabavni del.

Godec Janko.

(Spisal Sienkiewicz. Poslovenil Janez R.).

(Konec.)

Toda ta težnja mu je donesla slab sad.

Sluga v bližnjem gradu je imel gosli. Sviral je včasih v mraku, da bi se omilil svoji izvoljenki. Janko se je splazil večkrat skozi trtovje celo do vrat slugine sobe, da bi se nagledal gosli. Visele so na zidu, baš nasproti vrat. Deček se je zagledal vanje z vso dušo, kajti njemu so bile nedosežna, najdražja stvar na svetu, nevreden se je dotakniti. Polastila se ga je neugasljiva želja, da bi se smel gosli dotakniti le z jednim prstom, ako pa že to ne, da bi smel vsaj opazovati v njih bližini. Ubugo malo srčice je vedno vzdrhtelo pri takih mislih.

Nekega večera pa je bila slugina soba prazna. Gospoda je odpotovala že zdavnaj v inozemstvo, grad je bil prazen, a sluga je sedel na drugi strani pri svoji hišini. Janko, skrit v trtovju, je gledal že dolgo časa skozi na stežaj odprta vrata, na cilj vsih svojih teženj. Bila je ravno polna luna in njena svetloba je dohajala skozi okno v sobo, kjer je na nasprotni steni tvorila svetel čveterokot. Ta čveterokot se je pomikal počasi proti goslam in konečno jih je zazrl Janko v polni svetlobi. Zdelo se mu je, da odseva od njih nekak srebrni sijaj, prav nič jednak luninemu svitu, — da, komaj je zrl vanje. Videl je natanjko nrezane stranice, strune, zapognjen vrat. Vretenca pa so se svetila kot kresnice, a lok kot srebrna palčica.

Oh, — to je bilo prekrasno, prav čarobno; Janko je gledal vedno poželjiveje. Sključen med trtovjem, uprt s svojimi lakti ob mršava kolena, zrl in zrl je z odprtimi ustmi. Sedaj ga je obhajal strah, da se ni mogel ganiti, sedaj ga je zopet tiščala neusahljiva želja naprej! Ali je bilo začarano, kali? . . . Zdelo se mu je, da so se gosli, obsijane s krasnim svitom, jele njemu bližati, kakor bi plavale po zraku. Svit je zatemnel za trenotek, a ponovil se je toliko jačje. Čar, pravi čar. Med tem je pihal veter, drevje je tiho šumelo; trtje in drugo cvetje je šepetalo, in Jankotu se je zdelo, da jasno čuje:

— Idi vender Janko; v sobi ni nikogar, — idi Janko! . . .

Noč je bila svitla, jasna. V grajskem vrtu tik ribnjaka pričel je pevati slavec, in pel je sedaj tiho, skrivnostno, sedaj zopet glasno: „Idi! skoči! vzemi!“ Pošteni čuk je krožil tihotno okoli dečkove glave, rekši mu: „Ne Janko, ne!“ Čuk je odletel, a slavec je ostal, trtovje in cvetje je šepetalo vedno razločneje: „Tam ni nikogar!“ Gosli so zopet zasijale.

Bedna, mala, sključena prikazen je lezla oprezno in polagoma naprej, med tem ko se je slavčev glas razlegal: „Naprej! Naprej! Primi le, primi!“

Bela srajčica je trepetala vedno bližje vrat. Trtovje jo ni več zaviralo. Na pragu sobe se je čulo brzo dihanje bolnih dečkovih prs. Trenotek in bele dečkove srajčice ni bilo več, na pragu je bila vidna le bosa nožica. Zastonj si priletel ti čuk še jedenkrat in viknil: „Ne, ne! Janko je bil že v sobi.

Žabe v ribnjaku so jele silno kvakati, kakor da so se prestrašile, potem pa je bilo zopet tiho. Utihnil je slavec, utihnilo cvetje. Med tem se je Janko prikral tiho in oprezno v sobo ali trenotkoma, ga je spreletel strah.

Med trtovjem se je čutil domačega, jednako divji zveri v gošči, a sedaj mu je bilo ko divji zveri v pasti. Kretal je brzo, dihal je na kratko in žvižgaje. Obdajala ga je tmina. Tiha kresnica, priletevši od iztoka k zapadu osvetlila je ravno gosli in ubogega Jankota, kateri je čepel pod njim na vsih štirih, s kviško zabrnjeno glavo. Kresnica je odletela, luno je zagrnil oblaček in ničesar ni bilo več čuti in ne videti.

Malo zatem je začul tihi in plašljiv glas, kot bi se nekdo neoprezno dotaknil strune. Naglo se je oglasil neki surov zaspani glas, pridši iz kota sobe, in vprašal jezno:

— Kedo je ta?

Janko je zadrževal sapo, toda surovi glas ponovi:

— Kedo je ta?

Žvepljenka je propraskala ob zidu, v sobi je postalo svetlo, a za tem . . . O Bog! Čule so se kletve, udarci, jok dečka, klici: O Bog! — pomagajte! pasje lajanje, švigale so pred oknom svetilke, hrup na dvorišču . . .

Takoj drugi dan zjutraj je stal Janko pred vaškim sodnikom.

Ga ima li soditi kot tatu? Vsekako sodnik in prisedniki so zrli na njega, stoječega pred njimi, s prstom v ustih, s prestrašenimi, izbuljenimi očmi, majhnega, mršavega, zamazanega, razbitega, on pa ni vedel, kje se nahaja in kaj zahtevajo od njega. Kako je možno soditi, tako, komaj desetletno, opotekajočo se stvarco? Ali naj ga pošljemo v ječo ali kaj jednacega? Z deco je treba imeti usmiljenja. Naj ga vzame stražar, našteje raj mu par gorkih, da v drugič ne bodę več kradel in stvar je končana.

— Tako je! Prav!

Poklicali so stražarja Muca.

— Vzemi ga in naštej mu jih nekaj v spomin!

Muc je prikimal s svojo bedasto, živalsko bučo, vzel je Jankota pod pazduho kot kako mačico in nesel ga je v skedenj. Mladenič ni razumel, za kaj se gre, ali pa se je tako hudo prestrašil, kratko, niti besedice ni zinil, le zrl je kot prestrašen ptiček. Ali je vedel, kaj hočejo ž njim početi? Šele, ko ga je prijel Muc s pestjo, položil na tla, odgrnil srajčico in prijel za palico, tedaj šele je Janko zaviknil:

— O mamica! — in kolikokrat je Muc po njem švignil, tolikokrat je zavpil: — „O mamica! o mamica“! toda vedno bolj tiho in slabeje, dokler ni popolnoma umolknil . . . Uboge, razbite gosli! Ti bedasti, hudobni Muc! Kedo neki pretepa tako otroka? Ubožček je bil že od nekdaj majhen in slaboten in duša se ga je komaj držala.

Mati je konečno le prišla, vzela dečka saboj, a nesti ga je morala . . . Drugi dan se Janko ni mogel dvigniti, tretji dan pa je na trdem ležišču, pod težkimi konjskimi odejami izdahnil svojo dušo.

Lastovice so čivkale na črešnji, katera je rastla pred oknom, solnčni žarek se je ukral skozi steklo in objel s svojim zlatim svitom dečkovo razmršeno glavo, objel obrazek, v katerem ni bilo niti kaplje krvi. Ta solnčni žarek pa je bil ob jednem pot po katerem je vzletela mala otrokova duša. Blagor mu, ker je v trenotku njegove smrti nastopil široko solnčno pot, saj v življenju je bila trnjeva. Suhe prsi so se vzdigavale, toda komaj vidno, na obrazku se mu je pa videlo, kako se je poslavljal od zunanjega sveta.

Bil je večer. Deklico, vračajoče se iz košnje, so pele: „Oj svet, kako si krasen“! od potoka sem so se pa čuli glasovi piščalk. Janko je poslušal slednjič, kako svet poje in vriska . . . Na odeji ležale so njegove iz deščic izrezljane goslice. Trenotkoma se je razbistrilo njegovo, umirajoče obličje in blede ustnice so šepetale:

— Mamica . . .

— Kaj pa, kaj, sinko? — vprašala je mati, katero so dušile solze. — Mamica! Bogek mi bode dal v nebesih prave gosli, kaj ne da? — Kaj pa da, moj srček, kaj pa da! — je odgovorila mati; dalje ni mogla, kajti iz njenih prsi se je izvilo gorje, katero ni zamogla več zadržavati. Stokajoče so ji uhajale besede: „O Jezus! o Jezus!“ padla je z obrazom na trohnelo omaro in pričela

tuliti, kot bi zblaznela ali kot človek, kateremu je smrt iztrgala najdražje . . .

Njega v resnici ni bilo več. Ko je dvignila glavo in pogledala na otroka, bile so oči malega godca odprte, toda nepremične, obličje resno, mračno in odrevenelo. Solnčni žarek je izginil . . .

Počivaj v miru. Janko! Slednjega dne se je gospoda povrnila iz Italije, — tudi gospodična in njen ženin. Ta je rekel: — Quel beau pays que l' Italie. — — Umetniški narod. On est heureux de chercher la — bas destaleuts et de les protiger . . . — je pristavila gospodična.

Na Jankovem grobu so šumele breze . . .

Novice.

— **Osebne vesti.** Profesorja gg. dr. Karol Glaser v Trstu in Jakob Čebular v Gorici sta pomaknjena v VII. činovni razred. — Absolvirani pravnik gosp. Aleksander Guzelj je imenovan finančnim konceptnim praktikantom v Logatcu. — Premeščeni so notarji gg Vilibald Svoboda iz Tržiča v Šmarje na Štajersko, Ignacij Huth iz Kranjske gore v Podklošter na Koroško in Vinko Kolšek iz Loža v Šoštanj. — Major gosp. Anton Dolleczek v Kamniku je imenovan ravnateljem ondotne praharne.

— **Promocija.** Na graškem vseučilišču je bil dne 21. t. m. promoviran gosp. Miljutin Zarnik iz Ljubljane doktorjem prava. — Isti dan je bil promoviran doktorjem prava tudi gosp. Ivan Šket, c. kr. avskultant v Celju.

— **Županom v Črnomlju** je zopet izvoljen dosedanji vrli župan gosp. Janko Puhek.

— **Volilni shod v Ljubljani.** Na sv. Štefana dan je imel kandidat napredne narodne stranke za Ljubljano dr. Ivan Tavčar v „Mestnem domu" shod, katerega se je udeležilo okrog 600 volilcev. Shod je soglasno sprejel kandidaturo dr. Tavčarja.

— **Ljubljanska davkarija.** Finančno ministrstvo je odredilo, da se izroči pobiranje davkov v ljubljanskem mestu c. kr. glavni davkariji, ter da se pri tem uradu ustanovi poseben oddelek, ki bo oskrboval pobiranje teh davkov. Novoustanovljeni ta oddelek, ki je nameščen v poslopju finančnega ravnateljstva na Cesarja Jožefa trgu št. 1., bode oskrboval pobiranje vseh državnih davkov z dokladami vred, kakor jih je doslej pobirala mestna davkarija, ter prične poslovati s 1. januvarjem l. 1901.

— **Iz deželnega šolskega sveta.** V seji dne 13. decembra so bili pomaknjeni: Jos. Medic, Jos. Benedek, Jurij Adlešič, Leop. Zupin, Anton Cirman, Ivan Rupnik, Alojzij Račič, Fran Klinar, Jos. Levičnik, Matija Bartel in Andrej Šest v I. plač. razred; Pavel Borštnik, Neža Bregar, Ivan Lokar, Jos. Svetina, Hedvika Rosina, Ernestina Clarici, Florijan Rozman, Jakob Cepuder, Marija Cepuder, Friderik Kancky, Avgusta Klančar, Jakob Wittreich, Jos. Travnar, Jakob Furlan, Jos. Windisch in Ivan Krulec v II. plač. razred; Ivan Poznik, Anton Kadunc, Ivan Strekovec, Ivan Perko, Bibijana Bizalj, Pavel Gorjup, Ana Moos, Karol Wider, Vendelin Sadar, Štefan Birk, Kristina Schuller, Antonija Rott, Ana Petrovčič, Josipina Fortuna, Karolina Trost-Brvar, Peter Pogačnik, Ivana Zupanec, Ivan Cerar, Olga Leskovic, Ivan Zupan, Ernestina Ohman, Marija Jamšek, Ana Zevnik, Gizela Ekel in Martin Humek v III. plačilni razred. — V Orehovico pri Novem Mestu sta premeščena Ivan Benedičič iz Cerkelj in Marija Benedičič iz Velike Doline. — Za kmetijski pouk na ljudskih šolah je nakazal deželni šolski svet nagrade v skupnem znesku 3000 K.

— **Volitev v mestih.** Kandidatje napredne narodne stranke so: za mesto Ljubljano in trgovsko in obrtno zbornico dr. Ivan Tavčar, advokat in deželni odbornik v Ljubljani, za mestno skupino Idrija, Kamnik, Kranj, Lož, Postojna, Radovljica, Škofja Loka, Tržič in Vrhnika dr. Andrej Ferjančič, c. kr. deželnosodni svetnik v Ljubljani, za mestno skupino Črnomelj, Kočevje, Kostanjevica, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica in Višnja Gora Ivan Plantan, c. kr. notar v Ljubljani. — Kandidatje katoliško-narodne stranke so za Ljubljano kanonik Ivan Sušnik, za gorenjska in notranjska mesta vpokojeni šolski nadzornik Jos. Šuman, za dolenjska mesta prošt dr. Elbert v Novem mestu.

— **Razbita shoda.** Tudi na Štajerskem je postalo volilno gibanje jako živahno. V nedeljo so razbili v Šmarju pri Jelšah shod nemškutarskih kandidatov Wratschkota in Wissenjaka, v sredo pa shod v Št. Lorencu na Dravskem polju.

— **Izgubljena mandata.** Slovenci izgubljamo vedno na terenu. Pri državnozborskih volitvah leta 1897. smo izgubili Nabergojev mandat v Trstu in Coroninijev mandat v goriškem veleposestvu, pridobili pa Einspielerjer mandat na Koroškem. Letos izgubimo zopet dva mandata, namreč Einspielerjev mandat in pa dr. Laginje mandat v kmetskih občinah istrskih, ne pridobimo pa nobenega. Tekom treh let smo torej efektivno izgubili troje mandatov.

— **Volitve v zavarovalnico proti nezgodam v Trstu.** V skupini gospodarjev so v 1. in 2. kategoriji zmagali Italijani, v 6. pa Slovenci. Voljena sta Feliks Stare v Radomljah in Vinko Majdič v Kranju, prvi odbornikom, drugi namestnikom. Iz skupine delavcev so socijalisti zmagali v 2. kategoriji, a bi bili tudi v 1. in 6., da niso storili pogreška.

— **Slovenska umetniška razstava v Zagrebu** se je otvorila v soboto popoldne na jako slovesen način. Razstava je imela popolen uspeh, katerega so naši umetniki lahko veseli.

— **Plakatna umetnost** vzbuja čim dalje bolj javno zanimanje; po mnogih specialnih razstavah jej je tudi letošnja svetovna razstava v Parizu odločila poseben prostor. Pri naši domači veliki industriji je pač na prvem mestu firma Kathreiner, ki že dolgo let kar najodločneje in najodličneje goji to umetnost, uporabljajoč izvirne, umetniško znamenite sujete za slike. Dokaz temu je Kathreinerjev plakat, ki je na novo nalepljen po ulicah in se vidi tudi pri trgovcih, namreč smehljajoča se deklica z rudečim solnčnikom; ta slika je uprav presenetljivega učinka. Nihče ne gleda tega plakata, da bi ne dobil vzpodbudno umetniškega utiska, in želeti bi bilo samo, da bi se ta tako prijazno vabeča deklica, ki drži secesionistično zeleno čašo v roki, ob enem izkazala za prav uspešno propagando že sedaj obče priljubljeni Kathreinerjevi kavi.

— **Umrl** je v Št. Juriju ob južni železnici ondotni zdravnik in posestnik g. Nikolaj Rüpschl v starosti 70 let.

— **Sleparja** imajo zaprtega pri okrožni sodniji v Olomucu, ki je goljufal tudi po Kranjskem. Priznal je sam, da je v Ljubljani dve stranki ogoljufal s tem, da je vzel predplačilo na knjigo Naturheilverfahren von Bilz, pa knjige ni poslal. Bržčas je bilo še več ljudi ogoljufanih.

— **Požari.** Dne 16. t. m. zjutraj je gorelo pri posestniku Jakobu Berniku v Hrašah. Škode je 1400 kron. Zažgal je menda Bernikov tast, Jožef Blaznik, katerega so zaprli. — Dne 19. t. m. je gorelo v Brezovščici na skednju Franca Pevca. Unela so se tudi druga gospodarska poslopja. Škode je okoli 3500 kron.

— **Samomor.** 67letni Ivan Kovač iz Potoške vasi si je v blaznosti prerezal z britvijo vrat.

— **14 letno dekletce v — 10 letno ječo.** Zofka Asslinger je zažgala hišo Ane Grünwald pri Sv. Magdaleni pri Celovcu. Škode je bilo 67 000 kron. 14 letna požigalka je bila obsojena v ječo — za 10 let. Posestvo je bilo zavarovano le za 26.000 kron!

— **V morje padli volilni zapisniki.** „Narodni List“ poroča, da je vihar 8. t. m. iz Košljuna vozeči poštni voz vrgel v morje. Pri tej priliki so se potopili tudi volilni zapisniki V. in IV. kurije. Dalmatinska vlada se je obrnila do ministra brzojavnim potom z vprašanjem, ali naj razpiše nove volitve, ali naj se smatra volitev za veljavno brez volilnih aktov.

— **Krvava osveta.** Pred nekaterimi dnevi je 18letni Uroš Skoknič v Dobanovcih v Sremu s kolom pobil 44 letno omoženo Margareto Scheterer. „Srbske Novine“ poročajo: Oče Uroša, Mladen, je imel z Margareto, ko je bila še omožena, grešno razmerje. Margaretin mož je zategadelj posetnika Mladena Skokniča ustrelil. Ker se je šel sam naznanit, je dobil samo štiri leta ječe. Sin Uroš je maščeval ustreljenega očeta s tem, da je ubil žensko, ki je bila vse nesreče kriva, Margareto Scheterer. Uroša so zaprli. Ko se vrne iz ječe, bo imel morda opraviti z Margaretinim — sinom!

— **Italijanska kraljica Jelena** izda baje v kratkem svoje pesmi. Jelena je objavila že več svojih pesmi kot princesinja. Baje imajo njene pesmi mnogo čuta ter krasne popise prirode.

— **Prodana princezinja.** V Londonu so prodali te dni na javni dražbi hčerko egipčanskega kralja Ramzesa II. Cena, za katero je kupec dobil baje nedotaknjeno Egipčanko, niti visoka ni bila. Dal je zanjo namreč le 10 guinej (to je okolu 250 kron našega denarja). Seveda je bila kraljičina že precej stara. Nič manj kot 3 $^1/_2$ tisočletja je namreč že maziljena — mumija.

— **Lepo plačilo.** V Čabadki je dobil dr. Josip Antunović po nekem bolniku, katerega je dolgo zdravil, in ki je končno umrl, 60.000 K dedščine, Tako dobro pač še ni kmalu kak bolnik plačal zdravnika!

— **Carjev rešitelj.** „Novoje Vremje“ poroča, da je bil v dnevih, ko je bil ruski car v smrtni nevarnosti, poklican k njegovi postelji mlad zdravnik, dr. Tihotov, katerega je priporočil veliki knez Peter. Ta je spoznal za časa velike epidemije v Yalti velike spodobnosti nadarjenega zdravnika. Mladi zdravnik je prišel v Livadijo, preiskat carja, ter ostro obsodil dijetično metodo, katero so uporabljali drugi zdravniki. Zdravstvena metoda dr. Tihotova je imela lepe vspehe, oslabljen car se je kmalu izdatno okrepčal, noči je prespal mirno, sploh se je opažalo izboljšanje in normalni tok bolezni. Dr. Tihotovo ime je sedaj v ustih vseh Rusov in ga tudi „carjevega rešitelja“ imenujejo. Car je zbolel na legarju najbrže radi tega, ker je pil na nekem izletu pokvarjeno mleko.

— **Kraljica — zaročnica.** Mlada holandska kraljica Vilhelmina, ki se namerava poročiti, vzbuja povsodi mnogo zanimanja in vse se zanima sedaj več za ta dogodek, kakor za kineško vojsko. Vsi holandski časopisi se bavijo sedaj ž njo in njenim zaročnikom, kateri si je pridobil simpatije dvora in naroda z svojo pristno ljubeznjivostjo. Kedaj ravno bode poroka, to se ne zna še natanko, ali menda ne jedna kraljica ni prijela toliko svatbenih darov, kakor jih dobiva mlada Vilma iz vseh mest svoje kraljevine in širne zemlje. Obleke njene izdelujejo se v Amsterdamu in poročna ima biti belo vezana, katero vezenje se je risalo v Parizu. Na željo kraljice bode poroka v njenem rojstnem kraju Haagu. Pri vsakdanji sprehodih vodi kraljica sama konje, kar posebno znači njeno samostalnost. V vseh prilikah zapoveduje odločno in ne trpi nikakih ugovarjanj. Posebno mrzi glasbo, katero pa njen zaročnik strastno ljubi. Dalje ne mara kraljica nikakega kinča razun prstanov, posebno pa ne more trpeti uhanov. V njeni opravi ne bode torej zlatega in brilantnega kinča, brez kojega se ne poroči ni jedna kraljica.

— **Z strehe padel in srečno rešen.** Na mali železniški postaji Interlakenu je neki delavec popravljal streho. Ker je slišal prihajati vlak, se je hitro ozrl in pri tem je zgubil ravnotežje in padel na vagon brzovlaka, kateri je isti čas mimo vozil. Vlak je delavca odpeljal do prve večje postaje, da zanj niso vedeli ne strojevodja ne sprevodniki. Delavec je bil ves zmešan od strahu in neprijetne vožnje, a vender popolnoma nepoškodovan, kar je nekam posebna sreča.

— **Angleški barbarizem.** Neki francoski list prinaša pismo, katerega je pisala hčerka burskega generala Kronje-ja svoji prijateljici v London, ki dovolj jasno govori o krutosti Angležev. Hčerka Kronjeva ostala je s svojo materjo in sestro na domu, mej tem ko so morali njen oče, general Kronje in štirje bratje iti v vojno. Od 10. maja niso ničesar čule o svojih; vzlic temu so jih vedno mučili Angleži, da naj jim povedo, kje se nahajajo njihovi bratje in oče. Dne 16. septembra — piše hči Kronjeva — ustavila se je nedaleč od našega farma mala četa Angležev. Drugi dan pride k nam šest onih Angležev in zahtevajo, da jim moramo povedati, kje so skriti naši dragi. Seveda smo rekli, da ne vemo, vsaj bi bile same rade znale o njih. Tedaj pa zapovedo našim slugam, da iznesejo iz hiše vse pohištvo, kajti hočejo potem naš dom zažgati. Za seljenje dali so nam časa eno uro, ki je komaj zadostovalo, da smo le bolj vredne stvari, med temi glasovir in nekatere dragocenosti odnesli. Potem pa so polili z neko tekočino poslopje in najedenkrat je bilo vse v plamenu Mi pa smo stali od daleč in žalostno gledali, kako je izginjal naš dragi dom v prah in pepel, dom, ki nam je hranil toliko srečnih spominov, ko smo še živeli združeni z očetom in brati v njem. Neki Anglež pa pristavi ironično: Zahvalite se za to Krügerju in Steinu, zakaj se pa ne vdajo, čemu se bore proti nam Angležem! Mej tem so angleški vojaki vse naše pohištvo preiskali in kar je bilo vrednega vzeli, nas pa pustili s praznim pohištvom na prostem, veter pa se je igral nad našimi glavami z iskrami našega doma. Drugi dan poslali so nam Angleži voz, ki nas je odpeljal z drugimi ženami vred, katerim so isto tako sežgali dom. Odvedli so nas v bloemfontenski ženski tabor; tam živimo z otroci vred v šotorih v največji bedi in nesnagi ter umiramo od gladu. Vsih nas je blizu 500.“ Tako slove pismo, ki je v neizbrisno sramoto Angležem.

— **V sodu okoli sveta.** Zadnji tega stoletja se spusti v Valparaisu v morje 24letni Peruvanec Anunzio Morales in sicer v sodu, ki meri v dolgosti pet metrov, v širokost pa 2 metra. Sod je tako napravljen, da ima vse primerne prostore za spalnico, kuhinjo in jedilnico ter pripravo za prezračenje brez nevarnosti, da se potopi. Morales je stavil s svojimi tovariši v Valparaisu, da priplove po morju v treh letih okoli naše zemlje Plul bode preko Nove Zelandije, Avstralije, Celebesa, Bornea, Malage in Indije. Srečno pot Morales, tvoj sod bode pač — zadnje „morsko čudo“ tega čudapolnega stoletja!

— **Zabava milijonarja.** V Novem Jorku v Ameriki razburjeni so vsi višji krogi, ker se je dokazalo, da je nebroj vil iz lepih zgradb zažigal mlad milijonarjev sin. Vsakteremu obiskovalcu ondotnega kopališča Neuport, zdelo se je sumljivo, kako je to, da tako zaporedoma nastaja ogenj in pri vseh lepših poslopjih, a krivca je zaman iskala policija Sedaj pa ga je našla v osebi sina od glasovitega ameriškega zdravnika in večkratnega milijonarja Bella. Mladenič je priznal, da je on zažigal zgradbe in to radi tega, ker ga neizmerno zabava gledati velike požare. Pravi dalje, da je vsikdar on prvi jel klicati na pomoč zaradi tega, ker se mu je izredno dopadalo gledati, kako drve ognjegasci, kako drve sem ter tja ob požaru ljudje in sploh se mu je dopadala vsakovrstna zmešnjava, katero napravi kak velik požar. Kaznovali ga niso ampak odvedli so ga v zavod za umobolne.

Loterijske srečke

V Brnu dne 24. decembra t. l.: 81, 17, 7, 63, 5.
Na Dunaji dne 22. decembra t. l.: 23, 66, 12, 34, 65.
V Gradci dne 22 decembra t. l.: 3, 26, 77, 32, 12.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 28. decembra 1900. Pšenica K 7.50 h — K 7 80 h, rž K 6 70 h, ječmen K 6.— h, oves K 6 20 h, ajda 6.— h, proso K 7.— h, turšica K 5 70 h. leča K —.— h, fižol K 10.— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

100—300 gold. na mesec

zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti z prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk.

Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (4—10)

43

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem zistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napraviti po **5 litrov** likerjev: **Tropinovec, Absinc, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel** po **80 kr.; Slivovec, Rum, Češnjevec, Alaš, Alpski liker** po **85 kr.** in **Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker** po **95 kr.** Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali poštno nakaznico; po poštnem povzetju **10 kr. več.** Vsaki pošiljatvi pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga mnogo ceneje. (25—25)

Anton Rukavina
Trst. Via Belvedere št. 23.

Za bolne v želodcu!

Vsem tistim, kateri so se skozi prehlajenje ali preobilno jed, ali s težko prebavljivo, prevročo ali mrzlo jed ali neredno življenje, želodečno bolezen nakopali kakor: **želodečni katar, želodečni krč, želodečni bol, težko prebavanje ali želodečno zazližanje,** se jim tu dobro domače sredstvo priporoča, kateri izvrstni zdravilni učinek je vže mnogo let izkušenj. To je znano

prebavno in kričistilno sredstvo,

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

To zeliščno vino je iz izborno zdravilnih zelišč z dobrim vinom pripravljeno ter vtrdi in poživi celi človeški prebavni organizem, brez da bi to kakšno čistilno sredstvo bilo. Zeliščno vino odstrani vsa motenja v krvi in čisti vse slabe snovi v krvi, ki bolezni provzročujejo, in deluje na prenovitev zdrave krvi.

Pri pravočasni rabljivosti tega z liščnega vina, se vsaki želodečni bol kar v kali zatre. Zatorej bi se pred vsem drugim močnim in razjedljivim sredstvom. Ni le zdravju škodujejo, rabilo. Vsa znamenja kroničnega (zastarenega) želodečnega bola so: **glavobol, riganje, zgaga, napenjanje, slabosti z bljuvanjem,** katera vže po kratkem povživanju tega vina prenehajo.

Zabasanje in temu slabi nasledki, kot **tesnoba, kolika, srčno bitje, pomanjkanje spanja, naliv krvi v jetra, vranica** in **v črevа**, se skozi to zeliščno vino hitro in na lahek način odpravi, ker vse slabi snovi iz želodča in črev odstrani.

Suhi bledi obraz, pomanjkanje krvi, slabost, so znamenja slabega prebavanja, slabe krvi in bolnlh jeter. Pri popolnem **slabem teku, razdražljive oslabelosti** in **slabem čutu,** kakor **vednem glavobolu** in **pomanjkanju spanja**, odmrjejo taki bolniki počasi pa gotovo. Zeliščno vino pa dá oslabelemu životu **novo moč.**

Zeliščno vino povzdigne tek, povspeši prebavljenje in reditev, ter preosnovi in pospeši in zboljšuje napravo krvi, poživi vzdražene živce in preskrbi bolniku nove moči in novo živl enje Mnogobrojna priznanja in pohvalna pisma potrjujejo vse to.

Zeliščno vino se dobiva v steklenicah po **1 gld. 50 kr.** in **2 gld.** v lekarnah v Ljubljani, Litiji, Kamniku, Škofji Loki, Kranju, Radovljici, Idriji. Tolminu, Trebnjem, Novem mestu, Ribnici, Kočevju, Metliki, Črnomlju, Postojini, Ajdovščini, Vipavi, Celju, Sežani, Trstu itd., kakor v vseh lekarnah v Avstro-Ogerskem. Tudi razpošiljajo 3 ali več steklenic po izvirnih cenah na vse kraje Avstro-Ogerske.

Proti ponarejanju se svari!

Zahteva naj se izrecno
Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

Moje zeliščno vino ni nobeno tajno sredstvo, taisto obstoji iz: Malaga vino 450,0, vinsko žganje 100,0, glicerin 100,0, rudeče vino 240.0, jerebinkovi sok 150,0, češnov sok 320,0, mana 30,0, sladki janež, janež, helenska korenina, amerikanska krepostna korenina. svedrec, kalmus 10,0. Vse to je skupno.

Vizitnice in kuverte s firmo priporoča J. Blasnikova tiskarna v Ljubljani.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA